

ניגריה

חפש את האשה

בלב מהפכת אפריקה המשתחררת, מזדקרת בעייה חיה ופוריה במיוחד: האשה השחורה. מה מצבה, שעה שהגבר שלה משתחרר מ' עול קולוניאלי? כיצד היא חיה?

מדוחות כתבת "העולם הזה", שרה לונדנר, מאיבון שבניגריה:

נתחיל עם רופאות האליל. אחד ממכרי האפריקאים לקח אותי במכוניתו לרופאת אלילים אחת. המכונית נעצרה ליד חצר עזובה. בתוכה ניצב בית הבנוי מלבני חמר וגרופה. בפתח הבית עומה אשה קמור סת פנים; שיניים רבות חסרו בפיה. היא צעקה משהו בשפת היורובה, ומיד הס' ביר מכרי: אסור לנו להכנס לתחום החצר עד אשר נטבול את ידינו בכדי החימר המל' אימ יין דקל, המפורזים ליד הפתח.

טבלנו את ידינו והאשה חיכה לעברנו בהנאה. נכנסנו לביתהחמר. על ריצפתו היו מפורזים סחבות, עורות של בעליחיים שו' נים, נוצות של עופות, ראשי קופים מיוב' שים, דגים יבשים — הכל בערבוביה. כששאלתי מה כל החפצים הללו, הוסבר לי שבלעדיהם אין האשה מסוגלת לעבוד. כל כוח קסמיה נתון בהם. בעזרתם היא

אישה ניגרית בעייה פוריה

מרפאה שברים רציניים, בידיהם וברגליהם של לקוחותיה. שבר הנרפא בבית חולים, כעבור ששה או שבעה חודשים, נרפא ב' ידיה כעבור שלושה חודשים בלבד.

רופאת האלילים הזמינה אותנו לאגף ה' שני של הבית. שם שכבה על הריצפה אשה צעירה, כשרגלה נתונה בסד העשוי קרשים שטוחים הקשורים זה לזה. את הסד קוש' רים מעל לשבר ומתחתיו שמה רופאית' האליל את הוודו (קסם). הקסם מופק מן העלים שבקדרה, בה היינו נאלצים לטבול ידיים. הטבילה הזו נעשית על מנת למנוע את הכנסתם של רוחות רעים וזרים.

מלחי התרעס בפני האשה; הוא נראה כמהופנט על-ידי אישיותה. רופאת האליל פו' פולארית עד מאוד בין הילידים, הטוענים כי כוחה המאגי רב.

כעבור זמן-מה, כשחשתי שגם אני מוק' סמת למדי, נפרדתי ממנה לשלום, לאחר ש' קיבלה ממני דאש — מתת כסף. שמחתי שהיא לא הפכה אותי לחתול; אמרו לי שהיא מסוגלת גם לזאת.

הבעל היורדי. רופאת האליל היעילה ה' זאת משמשת גם כמייילדת. כשאשה כורעת ללדת, קוראים לה והיא לוקחת את התי' נוק. במיקרה שהולדת מתקשה ללדת, נוש' כת לה הודו (כפי שמכנים אותה) את האוזן בחווקה. האשה המיסכנה מקימה צוחות אימות — אך יולדת את ולדה במ' הירות.

בעיניי לידות יש לכל שבט מנהגים משלו. שבט מסויים לוקחת הסכתא את

התינוק. בשבטים אחרים קושרים את האשה לעץ, בידיה וברגליה, בעוד שהבעל המסכן חייב לשכב על הריצפה ולהתפתל, תוך צעקות כדי להרחיק את הרוח הרעה מאשתו. באפריקה אין אהבה — מן הסוג הקיים בארצות אחרות. אפריקאי אחד שאל אותי, פעם, מהי אהבה. הסכרתי כמיטב יכולתי שיש מושגים שונים למונח אהבה, כגון אהבת-הורים, דאגת ילדים להוריהם, אהבה לאשה וכו'.

על כך ענה לי בן-שיחי כי אצל האפריקאים אין אהבה כזו בנמצא, זולת אצל אלה המנסים לחקות את הארופאים. האפ' ריקאי האמיתי מתחתן רק על מנת לקיים את הדור. אשה המוצאת הן בעיניו חייבת להיות חזקה, בריאה ויפה. להורי האשה משלמים כ-150-100 לירות שטרלינג, בהת' אם להשכלה. כשהאשה נמאסת על הבעל, הוא יוצא וקונה לעצמו אחרת. את נשותיו אין הוא חייב לכלכל; על האשה מוטלת הדאגה לעצמה.

כה הנחיות לתינוק. סעות היא לה' שוב שהעם האפריקאי הוא חם מזג. התינוך הוא הנכון. האפריקאים מבצעים עבודה כל' שהי באיטיות רבה. אחרי נשים אין הם להוטים במיוחד; נשים עירומות מהלכות בערים ואינן עושות רושם על אף אחד. בניגריה חיים שלושה שבטים גדולים. נשות כל שבט שונות מאלה של השבט האחר. ההבדלים רבים וחוקים.

בני שבט היורובה, למשל, נקראים בני השבטים האחרים "האנשים העצלים". לוי' כתם אישית. לעולם אינם ממהרים. אפילו לא לאכול, וזה השבט הפרמיטיבי ביותר בארץ זו. גברים וילדים מסתובבים בשחקים ומבקשים נדבות-זון. סתם ככה. הנשים מונגחות ביותר ומלוכלכות. הן יושבות בדחוב ומכרות בוסנים ואגוויקולה מרים, המכילים קפאין. לעתים מסתכם פדיון המ' כירה של יום שלם בתציישילינג בלבד.

חלק גופן התחתון של בנות יורובה בולט מאוד. התינוק יושב כמו על כיסא מרופד ומבסוס מאוד. יש לו את כל הנחיות. אם הוא רעב, חושפת האם, תוך כדי הלי' כה, את שדיה ומעבירה את השד מתחת לזרוע. התינוק מסתדר בעצמו, דוחף את הפיטמה את תוך פיו ויונק.

שבט היורובה נוהג לצלק את הפנים ואת יתר אברי הגוף, פטימ'פטימ'. מינהג זה בא עוד מימי העבדות, כאשר פורטוגזים ויתר בני הגזע הלבן באו לאפריקה לראשונה. הצלקות נועדו לשמש כעין תעודת-זהוי. לכן חורטת כל משפחה סימן על פני הילד. שבט האיבו, במזרח ניגריה, הוא ההשוב ביותר. בני השבט גאים במוצאם ורובם יודעים קרוא וכתוב. הם אינם מצלקים את פניהם. רובם בעלי קימה גבוהה. גם הנשים גבוהות ורזות.

כאן בא על ביטוי תהליך שיחרור הנשים. הן עובדות בבאנקים, משמשות זבניות ב' חניות ופועלות בבתי-חרושת לסיגריות ולשמורים. הן אף עובדות בסופרמרקט. גם הגברים עובדים בתור פקידים ורובם שואפים למצוא משרה בתור מלצר או טבח בביתה של משפחה אירופית.

שבט האוסה מורכב מאנשים חרוצים פיקחים וערמומיים. אנשי האוסה דבקים בדת מוחמד. כושים אלה שומרים מאוד על מיצת האיסלאם. הגברים כהרעהור והודי' החוטם סותרים בדברייאמונה. חריטי'עושו, מלאכת-מחשבת, סלים קלועים, ועוד.

הנשים נוהגות ככל אשה מוסלמית שומרת-מסורת, וישבות בבית, באג'הנשים, ב' חלקו האחורי של הבית. כשהן יוצאות לרחוב הן מכסות את פניהן בבו דק. מי' עולם אין הן מהלכות לבדן ברחוב. את מצרכי המזון מביא הגבר מן החוקי' עניים ומעורומים בג'ונגל. העירי'

ניות שונות מאוד מנשות-הסבך, בנות ה' ג'ונגל. רק לעתים רחוקות אפשר לראות באיבדאן אשה עירומה, או מעורטלת למח' צה — לרוב בקירבת הנחל. שם כובסות נשות-הסבך, כשהן עירומות לחלוטין. לכל היותר, הן מכסות במקצת את חלק גופן התחתון — שמא יעביר במקום איזה כומר. העוני והולות מחתעים. המחסור נשקף מעיני כל אשה וילד. בני השבטים הללו חיים ממה שהם קוטפים בסבך. הנשים צנומות, רזות וקמטות-פנים. אשה שהגיעה לגיל 40 נחשבת לשישה — ואף נראית כזו.

הגבר מסמל את הכוח, למרות העובדה שאינו עושה הרבה. כשאשה פוגשת בכמר, היא תופשת ביד שמאל את זרוע ימינה ו' ביד ימין נוגעת בריצפה ומשתחאה ארצה. עד אשר הגבר יענה לה, אין היא זוקפת את קומתה. לעתים היא נופלת ארצה, מלוא-קומתה. אפילו כשהתינוק צמוד אל גבה.

הועד למען אלג'יריה חופשית

הוועד הישראלי למען אלג'יריה החופשית קורא לכל אדם בישראל — ללא הבדל דת, השקפה-עולם והשתייכות מפלגתית — להצטרף לוועד הישראלי למען אלג'יריה חופשית, כדי להגיש תמיכה מוסרית לאומה האלג'ירית הלוחמת, ולהשפיע על ממשלת ישראל לקביעת עמדה חיובית למלחמת השחרור האלג'ירית.

תמיכה של ישראל בשאיפת העצמאות האלג'ירית מתחייבת מנסיגה כאומה שקמה מתוך מלחמת-שחרור, ומצרכיה המדיניים החיוניים בהנהג ובעתיד.

התייצבות ישראל לימין תביעת העצמאות האלג'ירית, וקשירת יחסי-ידידות עם האומה האלג'ירית, ישמשו פתח להפסקת האיבה בין ישראל למדינות השכנות. דבר זה ישחרר אותה מן ההכרח לקבוע את יחסיה עם המעצמות עלייפי נכונותן לספק לה נשק, ומן המעמסה של מירוויזיון שאין לו תכלית.

שינוי עמדתה של ממשלת ישראל בבעיית אלג'יריה תסיר מעליה את הכתם של הזדהות עם מלחמה קולוניאלית, ותפגין את רגשי החשדנות כלפיה, ההולכים ומתפשטים במדינות אפריקה החדשות. החשובות מערכת יחסיה המדיניים והכלכליים של ישראל בעתיד.

יחסה האוהד של מדינת ישראל לתביעת העצמאות של האומה האלג'ירית יבטיח את חייהם ושלומם של 150 אלף יהודי אלג'יריה, ואת זכותם לעלייה לישראל, אם יבחרו בכך. מתוך אמונה באידיאלים הנעלים של האומה הצרפתית הגדולה, ששימשו דגל לסובים שכאנושות, מימי המהפכה הגדולה ועד למינשרם של אנשי-הרוח הצרפתיים נגד מלחמת אלג'יריה בימינו אלה — קוראים אנו לממשלת צרפת להיות ראויה למסורת זו —

● **עלידי הכרה בזכותה הבלתי-מעורערת של האומה האלג'ירית לעצמאות, שהוכחה במלחמת-שיחרור רבת-קרבנות-יזגבורה ובהפגנות המונים;**

● **עלידי הכרה בממשלה הזמנית של הרפובליקה האלג'ירית, כנציגה יחידה של האומה האלג'ירית;**

● **ועלידי משא-ומתן ישיר עם ממשלה זו לפינוי הצבא הצרפתי מאלג'יריה, והעברת סמכויות השלטון לידי הממשלה הזמנית.**

מתוך אמונה באופייה המשחרר של מלחמת-החירות האלג'ירית, קוראים אנו לממשלה הזמנית של אלג'יריה החופשית להשתית את חיי המדינה האלג'ירית החפשית על בסיס של חופש ודימוקרטיה, ועקירת כל תופעה של הסתה לאומנית ושל הפליה גזעית ודתית.

מתוך דאגה לגורלם של 150 אלף יהודי אלג'יריה, ונוכח השמועות על הסתה נגדם ועל פגיעה בחייהם וברכושם, פונים אנו בתביעה אל ממשלת צרפת לאפשר למשלחת ישראלית בלתי משוחזת לבקר באלג'יריה, לחקור לאמיתות השמועות ומקורן, ולהציע אמצעים להבטחת שלומם ועתידם של היהודים.

ארבעים ושלושה אזרחים, אנשי-ציבור ועיתונאים מכל החוגים, ייסרו השבוע רשמית את הוועד למען אלג'יריה החופשית, המושתת על עקרונות אלה. אם מצפונך ודעותיך תובעים ממך הזדהות עם לוחמרי השחרור, הצטרף ליוזמת הוועד והקדש לה מכוחך, מומנך ומכספך. פנה בהקדם האפשרי אל הוועד, כאמצעות תא-דואר 3006, תל-אביב.